

Jan Mária František Josef Stejskal, příslušník RAF

Narodil se jako první syn vysoce postaveného bankovního úředníka a současně ředitele uhelného dolu Jana Stejskala a Milady Stejskalové. Přesto, že rodina měla být a trvalý pobyt v Praze,

z důvodu pracovních povinností Jana Stejskala bylo nutné přechodně bydlet v polském Krakově, dokonce zde proběhl i sňatek Stejskalových a prvorozený syn Jan se zde 1. 11. 1918 narodil.

Vazba na Senohraby byla prostřednictvím otce Milady Stejskalové rozené Novotné, profesora Františka Novotného, který nechal postavit vilu v oblasti pod nádražím na původně drážním pozemku. Po smrti prof. Novotného došlo k prodeji této vily a v návaznosti na to začala rodina Milady Stejskalové s výstavbou chaty na rozhraní katastrů obce Senohraby a Pětihosty v blízkosti železničního kolejíště směrem na Benešov, přičemž tato nemovitost byla později „svědkem“ zásadních událostí rodiny i blízkého příbuzenstva a slouží již 4. generaci. Zde prožíval své dětství, ale i dospívání Jan M. F. J. i se svým mladším bratrem Vladimírem (nar. 1921). Některé nápady, které bratři okolo chaty realizovali, slouží dosud. Vrcholem jejich vylepšování chaty, které však již neexistuje, byla výstavba výtahu, resp. lanovky, na dopravu pitné vody ze studánky pod tunelem ve Žlábkách

až do chaty. Milada Stejskalová se postupně stala jednou z nejpulárnějších chatařek a dodnes je nazýváno místo chaty „U Stejskalky“.

Idylický život na chatě pomalu končil a po okupaci v r. 1939 se i Jan začal rozhodovat, jak pomoci vlasti z této nelehké situace. Dohodl se s dvěma kamarády, že se vydají za hranice republiky a přihlásí se do čs. armády v zahraničí.

Citace z úvodu Janova válečného deníku:

„Nevím, zda to byla dobrá síla, která mě v srpnu 1939 vyhnala z domova a co mě přiměla opustit rodinu, dívky, příjemného zaměstnavatele, harmoniku a motorku, jejímž hrdým majitelem jsem byl necelé 3 měsíce. Nebyl čas se rozčilovat, a tak jsem v 5 hod. odpoledne stál na Wilsonově nádraží vybavený. Vzpomínal na domov a byl se dvěma kamarády...“

Z jeho letecké karty mj. dále vyplývá, že uvedený odchod proběhl 13. 8. 1939 do Polska, pak ale zjevně zůstal ve skupině, která nepokračovala do Francie, protože od 18. 9. 1939 do 22. 2. 1941 byl v zajetí Rudé armády a musel pracovat v zemědělství. Po vyreklamování z tohoto zajetí byl poslán do V. Británie, v tomto případě přes Palestinu. Již 11. 3. 1941 se registroval na konzulátě v Haifě a 27. 4. 1941 odjel lodí do Anglie (cesta okolo Afriky a na začátku zastávka v Indii). 12. 7. 1941 přistála loď v Glasgow a 25. 7. 1941 byl přijat do RAF. Absolvoval výcvik (18. 10. 1941 – 13. 2. 1942) kdy byl cvičen na palubního střelce A/G Air gunner a současně na radiotelegrafistu W/O. Projevoval se velice odvážně a v době, kdy byl ještě ve výcviku u 1429. COTF, se 30. 5. 1942 zúčastnil náletu na Kolín nad Rýnem v osádce Františka Fencla. Ve druhé polovině r. 1942 létal u 311. čs. bombardovací peruti na strojích Wellington v osádce Vladimíra Nedvěda na pozici palubního střelce a radiotelegrafisty. Navigátorem osádky byl Adolf Želený, o němž byla napsána kniha „Říkali mu Zeke“. Od roku 1943 byl Jan u 305. FTU (Ferry Training Unit), což byla speciální výcviková jednotka, kde Rusové trénovali používání transportních strojů Albermarle. Zřejmě bylo využito jeho znalostí ruštiny, kterou si osvojil během zajetí u RA. Od 29. 3. 1944 absolvoval kurz pro instruktory radiotelegrafie u 1. RS (Radio School, s úrovní VŠ) a v této škole zůstal sloužit dále a tím se mohl věnovat životní odbornosti naplno. V Anglii se ještě stačil dne 3. 11. 1944 oženit s Olivíí Rosemary Holnes a před návratem domů se jim narodila 6. 6. 1945 dcera Pavla. Janův návrat domů proběhl dne 18. 8. 1945.

Jan po válce pokračoval v čs. letectvu a učil na Letecké spojovací škole v Chrudimi. Bylo využito jeho znalostí a zkušeností z 1. RS v Anglii a rozjezd školy po válce u nás byl o to jednodušší. Do práce na škole se plně zapojil, dostal služební byt v Chrudimi, do kterého se s manželkou a dcerou Pavlou nastěhoval. Manželka požádala o udělení čs. občanství. Později (31. 1. 1948) se do rodiny narodila dcera Dana. Po politických událostech v únoru 1948 nastaly represe, které rodině zcela změnily život. Od 1. května 1949 byl poslán na dovolenou s čekáním, což prakticky znamenalo vyhození ze školy, ze služebního bytu a nakonec i z armády. Manželka s dětmi se odstěhovala zpět do Velké Británie a Jan jako rukojmí nového režimu se nastěhoval na chatu matky Milady, tedy do prostře-

dí, které velice důvěrně znal. (Později ve VB zapisoval do ofic. dokladů jako poslední místo trv. bydliště Senohraby, bez další- ho upřesnění.) Ani zde neměl klid a represe pokračovaly např. tím, že se musel každý den ve 12.00 hod. hlásit na četnické stanici v Senohrabech a nesplnění této povinnosti si nemohl dovolit, neboť si připravoval emigraci do VB. Když byla cesta připravena, tak se šel ohlásit na četnickou stanici do Senohrab již ráno v 7 hod. s legendou, že musí být v poledne u lékaře. Službu konající četník to zprvu nechtěl povolit, ale nakonec to odsouhlasil. Jan okamžitě přešel vlakem do Benešova, kde pře- stoupil na rychlík, a za pár hodin byl na hraničním přechodu do Rakouska a cesta za rodinou, zřejmě přes americké zóny, byla otevřená, i když se dá předpokládat, že nebyla jednodu- chá. Jednou ze zajímavostí jeho života v Anglii bylo to, že v srp- nu 1968 znovu nastoupil do RAF jako radiotelegrafista/střelec a v březnu 1969 odešel do penze.

Konečná hodnost, kterou Jan u RAF za války získal, byla F/O – flying officer – nadporučík. Po rehabilitaci v r. 1991–1992 byl

povýšen do hodnosti plukovníka in memoriam. Za svou váleč- nou činnost obdržel vyznamenání:

26. 10. 1942 – čs. medaile za chrabrost

19. 12. 1942 – čs. válečný kříž (první)

6. 3. 1946 – čs. medaile za zásluhy I. stupně 23. 9. 1946 – čs. válečný kříž (druhy)

Jan Maria František Josef Stejskal zemřel 6. 6. 1985 v Alde- burghu, tedy přesně v den 40. narozenin prvorozené dcery Pavly, která žije od r. 1968 se dvěma generacemi potomstva v Austrálii. Manželka Olivie, známá po celé Británii vymýšlením a výrobou dětských textilních hraček, zemřela v r. 2010 v Aldeburghu. Bra- tr Vladimír, který v r. 1948 emigroval do Norska a později se přestěhoval do USA, zemřel v r. 2006 v New Yorku. Pro získ ně- kterých informací byl navázán zprostředkovaný kontakt s Jano- vou druhorozenou dcerou Danou Taylor, ale hlavně s jeho vnuč- kou Emmou Hoare-Taylor, které budou samozřejmě pozvány na odhalení pamětní desky. Většina informací však byla zjištěna z obsáhlého archivu, který vede letcův synovec z druhého ko- lena Jaroslav Boubín. Jeho babička Vlasta Hájková rozená No- votná (nar. 1894) byla sestra letcovy matky Milady (nar. 1896). Archiv je velice zajímavý a obsáhlý a mohl by být zhodnocen sepsáním životopisné knihy. Jen letcův válečný deník je zpraco- ván na cca 90 stranách strojopisu A4.

Milada Stejskalová, mezi příbuznými řečená „Milka“ nebo teta Milka, zemřela v r. 1974. Ještě v r. 1973 se jí poštěstilo navštívit Jana a jeho rodinu v Anglii. Po její smrti přešlo dědictví chaty do linie její neteře Marty Boubínové.

Ing. Slavoj Chejn